

A kutatás során 2 őskori árkot, 37 őskori gödröt, 2 őskori házat, 1 őskori sütőkemencét, 8 kora bronzkori gödröt, 4 késő vaskori gödröt, 4 késő vaskori házat, 5 késő vaskori cölöplyukat, 4 császárkori árkot, 60 császárkori gödröt, 5 császárkori házat, 5 császárkori kemencét, 4 császárkori cölöplyukat, 1 Árpád-kori házat, 4 Árpád-kori kemencét, 1 kérdéses korú árkot, 1 kérdéses korú körárok-szakaszt, 87 kérdéses korú gödröt, 2 kérdéses korú házat és 5 kérdéses korú kemencét tártunk fel.

A leletanyag tekintélyes részét a vaskori és császárkori kerámia teszi ki. Kiemelkedő fontosságú a kora bronzkori Nyírség-kultúra több kiegészíthető edénye, míg a császárkorból egy amfora fültöredéke érdemel külön említést.

A leletanyag a Jósza András Múzeumba került.

Munkatársak: Nagy Márta, Scholtz Róbert régészek, Király József, Gábor Tamás, Svéda Csaba rajzolók és Bocz Péter régésztechnikus.

PINTYE GÁBOR

278. Nyíregyháza-Császárszállás, Érpataki-főfolyás Ny-i part

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Ő, Sza

2005. április 13. és május 23. között végeztük az M3 autópálya építését megelőző feltárást a 135. sz. lelőhelyen. 2002 októberében és 2003 márciusában a terepbejárás során ezen a lelőhelyen bronzkori és császárkori cserepek kerültek elő. A 2567 m²-nyi feltárt területen az egykori települést É-ről mély, vízjárta rész, K-ről az egykori vízfolyás – jelenleg az Érpataki-főfolyás – határolta. Maga a lelőhely a Ny–K irányú dombhát É-i lankásabb oldalán jelentkezett. Az objektumok a terület déli felén sűrűsödtek, így vélhetően az egykori – a 136. sz. lelőhelyen összpontosuló – császárkori település É-i szélét sikerült megfognunk. A vízközei, laposabb részeken csak elszórtan találtunk egy-két árkot és gödröt.

Összesen 110 objektumot tártunk fel. Túlnyomó többségük (89) különböző méretű, egyenes vagy ívelt oldalú, méhkas alakú gödör. További 2 házalapot, 2 szabadtéri kemencét, 2 gödörbokrót és 13 kerítő, ill. vízelvezető árkot sikerült még feltárnunk. Az objektumok túlnyomó többségének leletanyagát a szürke és téglaszínű korongolt kerámia, kézzel formált durva edények töredékei és igen nagy mennyiségű, esetenként égett állatcsont alkotta. Őskori leletanyagot 1 gödörben sikerült dokumentálnunk. Nem volt leletanyag 24 gödörben, 1 gödörbokróban és 5 árokban.

Munkatársak: Nagy Márta régész, Kiss László, Gábor Tamás és Svéda Csaba rajzolók.

SCHOLTZ RÓBERT

279. Nyíregyháza-Császárszállás, Gerda-tanya

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B, Sza

2005. május 1. és július 1. között megelőző régészeti feltárást végeztünk az M3 autópálya építéséhez kap-

csolódó 4. sz. út korrekciójára eső 136 sz. lelőhelyen. A 2002. és 2003. évi terepbejárások során bronzkori, vaskori és népvándorlás kori cserepeket gyűjtöttünk. A közelítőleg É–D-i dombvonulaton húzódó lelőhelyet mindössze egy faszor választja el a 135. számútól, vagyis valószínűleg összetartoznak. Viszonyuk a feltárás során lett egyértelműbb. Az objektumok két részen csoportosultak, egy kisebb és egy nagyobb dombhoz kötődően. Az É-i csoport közepén húzódott a faszor, ezért É-i fele a 135., a déli a 136. lelőhelyszámot kapta. Egy ritkább rész után következik a déli csoport, amelyik főleg a Ny–K irányú dombhát déli lankásabb oldalán jelentkezett. Feltűnő, hogy egészen a mély részben, a jelenleg már vizes területen is voltak gödrök, árok. Ezt a déli végét a lelőhelynek sajnos a kivitelezés közben megbolygatták.

A kutatott 16 394 m²-en 455 objektumot tártunk fel, melyek túlnyomó többsége különböző méretű, egyenes vagy ívelt oldalú, méhkas alakú gödör. A településeket árok és árokszakaszok tagolják. Néhány házat és kemencét is feltártunk. Az objektumok közül 3 közelebbről nem meghatározható őskori, 6 bronzkori. Figyelemre méltó a Gáva-kultúra háza. Ugyanerre a korszakra kelteztünk további 48 objektumot. A legsűrűbb település a császárkori volt: 3 ház, 172 gödör, 2 árok, 1 kemence, 1 gödörbokrót és egy „gödörhulla” tartozott ide. Ez utóbbi fölött még egy kemence is volt. A legdélebbi és legvizesebb részen került elő egy kisebb(?) népvándorlás kori település 1 gödre és 4 egymás mellett lévő háza.

Az objektumok túlnyomó többségének leletanyagát a szürke és téglaszínű korongolt kerámia, kézzel formált durva edények töredékei és igen nagy mennyiségű állatcsont alkotta.

A leletanyag a Jósza András Múzeumba került.

Munkatársak: Babolcsi Andrea, Gergely Balázs régészek; Gábor Tamás, Király József, Kiss László, Svéda Csaba, Tóth Róbert rajzolók; Bakos János, Bocz Péter technikusok; Mester Andrea gyűjteménykezelő.

ALMÁSSY KATALIN – ISTVÁNOVITS ESZTER –

NAGY MÁRTA – PINTYE GÁBOR – SCHOLTZ RÓBERT

280. Nyíregyháza-Császárszállás, Halomi-dűlő

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Sza

Az M3 autópálya nyomvonalának terepbejárása során nem tudtuk egyértelműen eldönteni, hogy lelőhelyet találtunk-e, vagy sem, mert nagyon szórványosan és nagy területről gyűjtöttünk cserepeket. Csak a humuszolás során vettünk észre egy császárkori temetkezést. 2005. május 2–12. között végeztük el a 139. sz. lelőhely megelőző feltárást. A lelőhely egy É–D irányú homokos plató É-i nyúlványán fekszik. A feltárt 4098 m²-nyi területen előkerült császárkori temető Ny-i és K-i szélé lezárt, de É-ra és D-re feltehetőleg folytatódna a temetkezések. Összesen 39 objektumot bontottunk ki és dokumentáltunk. A temetkezések zöme rabolt volt.

2005. április 17-én a humusztalálás ellenőrzésekor a 139. sz. lelőhelytől K-re cserepeket és objektumokat találtunk. Április 19. és május 12. között végeztük a megelőző feltárást a 139/a lelőhelyen. Ezt egy mélyebb rész választja el a 139. sz. É-D-i homokos platójától. Itt indul egy újabb alacsony dombhát. Az előkerült császárkori teleprészlet túlnyúlik a nyomvonalon, az épp a szélét érinti. Összesen 25 császárkori gödröt és egy kemencc-maradványt bontottunk ki és dokumentáltunk. A feltárt terület 200 m².

A leletanyag a Jósza András Múzeumba került.

ISTVÁNOVITS ESZTER – GERGELY BALÁZS

281. Nyíregyháza-Császárszállás, Lucerna

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Ő, Sza

2005. március 22. és április 14. között megelőző régészeti feltárást végeztünk az M3 autópálya 140. sz. lelőhelyén. A 2002. és 2003. évi terepbejárás során kevés őskorinak tűnő cserepet találtunk az É-D-i irányú, jó fekete földű magaslaton. A feltárást során 56 objektumot bontottunk ki főleg a nyomvonal É-i felén. Közülük 14 leletanyag nélküli, 1 természetes képződmény, 1 őskori, 26 császárkori volt.

A 26 császárkori objektum 1 kivételével mind gödör. Külön figyelmet érdemel a 23. sz. objektum, amelyet ipari létesítményként értelmeztünk. Az objektum lekerekített négyszög alakú, méretei 300×305 cm, mélysége 23–30 cm a humusztalálás szintjétől mérve. Az objektumban három átégett foltot (tűzhely?), illetve egy kisebb gödröt tártunk fel, mely a tüzelőhelyek kiszolgáló gödre lehetett. Ezek közvetlen közelében, és a kiszolgáló gödörben jól iszapolt szürke és téglaszínű, ill. kézzel formált kerámiát, valamint kerámia- és fémsalakot és egy kisebb meghatározhatatlan vastárgyat találtunk.

A gödrök általában ovális foltként jelentkeztek, betöltésük szürkésbarna, rézsútosan szűkültek, átlagos méretük 160×190 cm, mélységük 40–50 cm között váltakozott. A többi császárkorba keltezhető objektumban kézzel formált és korongolt szürke kerámia és állatcsont volt.

Munkatárs: Almássy Katalin régész.

KÁDAS ZOLTÁN – MARTA, LIVIU – SANA, DANIEL

282. Nyíregyháza-Császárszállás, Vasútállomástól Nyugatra (Butyka)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B, LT, Sza, Á

Az M3 autópálya építéséhez kapcsolódó 4. sz. út korrekciójára eső 137. sz. lelőhelyen 2005. március közepe és augusztus 19. között végeztük a megelőző feltárást, összesen 27 762 m²-en.

A lelőhely több egységre oszlik, szinte folyamatosan végighúzódik rajta egy többrétegű császárkori település, amelynek a legsűrűbb része a feltárt terület É-i felén emelkedő magas dombon fekszik. Ehhez kapcsolódik egy 4 sírből álló császárkori „temető”. Ugyanitt egy késő bronzkori település is volt, ill. egy szórványos Ár-

pád-kori telep. A dombtól D-re lévő mély részen valószínűleg karámok körárait találtuk meg és szórványosan néhány gödröt. Ettől D-re újabb, de alacsonyabb hát emelkedett, amelyen mindkét korszak további teleprészei kerültek elő egy kelta temető és egy igen szórványos kora bronzkori település kíséretében. Előkerült egy kora bronzkori és két bronzkori sír is. A gödrök közül 19 őskori, 10 kora bronzkori, 60 bronzkori, 8 késő bronzkori, 1 vaskori, 1174 császárkori, 12 Árpád-kori, 349 kérdéses korú. Nyolc császárkori, 1 kora népvándorlás kori és 5 kérdéses korú ház mellett 7 császárkori tűzhelyet, 4 őskori, 12 kérdéses korú és 3 recens árkot is kibontottunk.

A 43 síros kelta temető részlet sírjait a nyomvonal mellett lévő őskori kurgán (Jósza András Kurva-halomként emlegeti) D-i és K-i részébe ásták. A vegyes rítusú temető nagy részét feltártuk. Kora az üvegkarpercecek, a bronz női övláncok, a négytagú bokaperecek és a vitézkötéses fibulák alapján LTC1.

A császárkori telepen belül az anyag feldolgozása után valószínűleg több kronológiai fázis különíthető majd el. Fontos támpontot szolgáltat ehhez a terület legmagasabb részén szuperpozícióban lévő házak és gödrök anyaga. Szembetűnő a tárolóvermek nagy mérete és a házak párhuzamos, mintegy „utca jellegű” elrendezése. A leletanyagból kiemelhetők a terra sigillata töredékek, néhány bepecsételt kerámia, egy kétsoros csontfésű és az egy bizonyos zónára koncentrálódó vassalak, mely műhelyt is jelezhet.

A leletanyag a Jósza András Múzeumba került.

Munkatársak: Babolcsi Andrea, Sanda Crişan-Bâcuet, Dan Crişan-Bâcuet, Istvánovits Eszter, Kádas Zoltán régészek; Beleznaí Gabriella, Gábor Tamás, Király József, Kiss László, Svéda Csaba rajzoló; Bakos János, Bocz Péter technikusok; Mester Andrea gyűjteménykezelő; Berendi Erzsébet archaeozoológus.

ALMÁSSY KATALIN – BEJINARIU, IOAN –

GINDELE RÓBERT – JAKAB ATTILA – MARTA, LIVIU –

MATEI, ALEXANDRU – NAGY MÁRTA – POP, HOREA

283. Nyíregyháza-Felsősim, Gyebrás-tanyától DK-re

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Sza, Á

Az M3 autópálya 217. sz. lelőhelye a 161. sz. közvetlen szomszédságában található, attól K-re fekvő alacsony hátton húzódik. Keleti vége már egészen mély részen van. Terepbejárásakor nem találtunk itt régészeti anyagot, a humusztalálás során kerültek elő az objektumok. 2005. szeptember 26. és november 18. között végeztük el a megelőző feltárást.

Összesen 274 császárkori és Árpád-kori objektumot tártunk fel. A laza szerkezetű települések mindkét irányban túlnyúltak a nyomvonalon. 134 objektumot – leletanyag híján – nem sikerült keltezni.

A császárkorra keltezhető 78 objektum (1 ház, 2 árok, 74 gödör és 1 sír). A ház lekerekített négyzet alakú, méretei 310×240 cm, mélysége 25 cm. Északkeleti részében égésnyomok voltak, itt lehetett benne egy tűz-

